På Götha kanal. Bref från en ung flicka. Svenskt original

Bokutgåva

Sigrid Flodins förlag, Stockholm 1865.
FÖRSTA BREFVET.

Min kära, snälla Ninni!

Du, som ännu icke sluppit från pensionen, vet icke huru det käns då man *för alltid* lemnat den. Men jag, som slutat tröska med den s. k. bildade verldens alla språkläror, hackat igenom wiener-methoden, klottrat ner ristals med papper till kria-skrifning och mera dylikt, jag vet huru genomlycklig man är efter att ha utstått alla dessa vedermödor och betraktas och behandlas som en riktig menniska; eller, med andra ord, såsom fullvuxen flicka. Du, stackars barn, har ännu trehundrade och sextiofem dagar att lefva, innan du kommer så långt.

Om jag undantager saknaden efter dig och några af kamraterna, tror jag bestämdt att den dag då min styfmor hämtade mig ur fröken R–s »edukationsinstitut» i Stockholm var den fröjdefullaste i mitt lif. Aldrig hade mitt barndomshem, det vackra Widingesjö, förefallit mig så underskönt, som då jag efter två timmars åkning helsades der af min far. Min förtjusning var så stor, att jag till och med fann Johans utseende mindre obehagligt än förr.

Du minnes väl Johan, som jag så många gånger talat om? min fars f. d. myndling, medicine kandidat, mäkta rik och son till aflidne banko-kommissarien Lundström (ett nedrigt namn), min fars bästa vän.

Allt ifrån Johans barndom och min födelse hade våra fäder uppgjort, sig emellan, att vi skulle blifva ett par. De glömde likväl att taga mitt medgifvande med i räkningen! Så långt jag kan erinra mig, har Johan varit den förargligaste och retsammaste karlmenniska på jorden; men när jag nu kom hem, efter fullbordad uppfostran, föreföll mig allt så solljust, att jag till och med glömde min antipathi för Johans långa näsa, långa hals och långa armar.

Det var icke heller att undra på. Pappa såg så betagen ut i sitt enda barn och min unga styfmor var så blid. Hon menade att Widingesjö nu skulle blifva riktigt trefligt, då hon i mig fick en vän och ett kärt sällskap. Begriper du, i din oerfarenhet, hvad det vill säga att af ett tjuguåtta års fruntimmer betraktas som vän?

Jag hade varit i hemmet omkring en vecka, då mamma en afton yttrade till mig:

– Hvad skulle du, min lilla Maria, tycka om att få göra en resa till Strömstad?

Hon frågade hvad jag skulle tycka derom! Fanns det då mera än ett man kunde tycka, nämligen att det skulle blifva utomordentligt, förtjusande, gudomligt roligt. Jag som aldrig rest annat än mellan Widingesjö och Stockholm, det vill säga knappa två mil, som aldrig färdats på andra ångbåtar, än de små som gå till Djurgården, aldrig varit i en jernbanskupé eller tillbringat natten i en ångbåtshytt. Det vore ju att upplefva någonting spritt nytt. Jag skulle få se Bohuslänska skärgården och dervid erinra mig »Rosen på Tistelön» och »Enslingen på Johannisskäret.» Mins du hvilka floder af tårar ni gräto, när ni i smyg slutade dessa gudomliga romaner? Men det var icke härom jag skulle tala.

Mitt svar behöfver jag icke upprepa. Det innehöll naturligtvis att jag skulle blifva den lyckligaste af alla lyckliga menniskovarelser. Mamma sade då, att hon verkligen ämnade förskaffa mig denna oerhörda lycka,

och hon tillade:

– Mitt bröst är klent, läkarne hafva föreskrifvit ett par månaders vistande vid vestra kusten och din far skall säkert icke neka mig ditt sällskap.

Jag kastade armarne om hennes hals och Gud vet om jag icke grät i förtjusningen; ty då min styfmor önskar en sak, då är den äfven afgjord. Redan samma afton blef min resa beslutad mellan pappa och mamma.

Ett förfärligt sömmande och fäktande började derefter. Jag fick vackra hattar, schalar och mantiljer. Det var minsann en annan uppsättning, än den som bestods i pensionen. Ändtligen var allt i ordning och dagen för packningen inföll. Jag var sysselsatt att profva min bästa hatt af ljusblå crepe, du, med hvita blommor, och tänkte just lägga ner den, då Johan inträdde, och det just som jag skulle kasta den aldra som hastigaste och sista blick i spegeln. Johan hade under hela vår arbetsbrådska varit försvunnen.

– Kors hvad du ser hygglig ut i den der hatten, utlät sig Johan.

Hygglig, kan du tänka dig något trivialare uttryck? Jag tog också genast af mig hatten och lät honom förstå, att jag aldrig hört det jag haft ett ohyggligt utseende. Han sökte visserligen blidka mig, men det var icke någon lätt sak. Jag förklarade slutligen att af alla de behag jag väntade af min lustfärd, var det att slippa se honom ingalunda det minsta. Kan du föreställa dig hvad den figuren då svarade? Ingenting mer och ingenting mindre än att han ämnade följa med till Strömstad. Han var ytterst klen och svag, han, den tre alnar långa karlen, med en rygg så bred, som en inkörsport, plågades af ett svårt hjertlidande, och så hade han gikt i venstra foten, rheumatism i högra armen och Gud allena vet hvar han icke hade ondt. Jag kände mig så retad af hans sjukdomar, att jag sprang in till mamma och beklagade mig öfver honom.

Hon skrattade och fann naturligt, att min blifvande fästman ville ledsaga mig.

Om jag kunnat försättas i dåligt lynne, visst fanns det nu anledning dertill; men resan, med allt hvad jag under den skulle komma att upplefva, gjorde att jag snart glömde min förtret.

På eftermiddagen foro vi från Widingesjö. Vi skulle stanna i Stockholm en eller ett par dagar hos mammas föräldrar, kamrer Hagmans. Den sjette Juni på aftonen gjorde vi vårt inträde i deras boning i Kungsbacken. Min styfmors enda bror var der. Han hade dagen förut kommit från England, der han vistats alltsedan min fars bröllopp, då jag såg honom första och enda gången.

Ingeniör Carl Hagman är tjugufyra år, lång och blek, med svart hår och svarta ögon. Han begagnar pince-nez.

Efter en timmes förlopp hade vi gjort bekantskap och jag kände mig genast mindre väl stämd emot honom, emedan han blef en orsak till att vår resa från Stockholm uppsköts två hela dagar. Under dessa talade Carl icke om något annat än huru vackra östgöthaflickoma voro, emot alla andra i hela Sveriges rike. Sedan påstod han sig vara min onkel och tyckte att jag borde nämna honom så. Onkel åt en tjugufyra års yngling, som visserligen hade varit ända till England; men som kanske icke derför var klokare, än jag skulle vara efter min återkomst från Strömstad; nej, jag tackar, bättre jugement än så hade Maria Ahlrot. Han fick heta Carl rätt och slätt.

Sista dagen vi voro i Stockholm uppstod en tvist angående vår resa, hvilket som vore bäst, att fara med ångbåt till Göteborg eller gå med jernbanståget. Mamma ville resa kanalvägen, men Johan påstod att det var den komplettaste galenskap, och pappa sekunderade honom. Carl höll med sin syster, och menade, att då *jag* aldrig sett Götha kanal, det väl förtjenade att jag fick göra det en gång. Johan förifrade sig och sade att icke någon af god ton reste annat än på jernväg till Göteborg. Min far ordade om dårskapen att ligga två dygn på

sjön, då man kunde göra resan på tolf timmar, och Johan kunde det aldrig hända annat än att han reste på jernväg.

– I så fall, utlät sig min styfmor, gå vi miste om ditt sällskap, efter som jag redan köpt ångbåtsbiljett för mig och Maria. Vi få väl trösta oss med Carls sällskap.

Jag har alltid tyckt mycket om min styfmor, men nu gjorde jag det i ännu högre grad. Hade icke Carl med sin afskyvärda pince-nez varit närvarande, så hade hon fått en riktig omkramning.

Klockan fem på eftermiddagen satte vi oss i den vagn som skulle föra oss till ångbåten.

Vid Riddarholmshamnen var fullt af folk. Der trängdes och skuffades man omkring landgången till fartyget. Däcket var packadt med menniskor. En hel legion af vänner och bekanta till min styfmor hade samlats för att säga henne farväl. Jag blir yr i hufvudet, bara jag tänker på alla dessa menniskor, som slogo en ring om oss. Hvilken massa af handtryckningar och kyssar utdelade icke min styfmor till höger och venster, under det pappa och Carl drogo försorg om att våra saker kommo ombord. Efter en allvarlig uppmaning af min far, lyckades det mamma att komma ifrån sina vänner och ombord. Jag var så hvimmelkantig, att jag visst aldrig kommit mig för att hvifta med näsduken, om Carl icke gifvit mig en påminnelse derom. På stranden rörde sig ett oräkneligt antal näsdukar upp och ned, så att allt gick omkring för ögonen, och jag gaf icke akt uppå huru vacker vår hufvudstad är äfven från mälaresidan. Vi voro långt förbi Marieberg, då Carl frågade mig om jag trodde det någon stad kunde vara vackrare än Stockholm. Jag måste tillstå att jag ännu icke kommit att tänka derpå, en sak som väckte mycken munterhet hos mamma och Carl. Den senare beklagade att jag icke begagnade ett par så vackra ögon, som mina, då jag hade så mycket att skåda. – Jag tänkte inom mig att jag aldrig mer skulle låta så förbluffa mig, att jag glömde gifva akt på de trakter vi passerade.

Att Mälarens stränder äro förtjusande, vet du, som hvarje år rest emellan Mariefred och Stockholm.

Pappa följde oss till Södertelje. Aftonen var lugn och herrlig, då fartyget styrde in i nämnde stads kanal, hvilken föreföll mig riktigt storartad, då jag jemförde den med Djurgårdskanalen. Vid inloppet stannade fartyget och der gingo de passagerare af, som skulle till Telje, men de hindrades att landstiga af en mängd gummor, som kommo störtande ombord, med korgar fulla af kringlor och pepparkakor. Hvar och en af passagerarne köpte af dem. Jag fick tre påsar kringlor och tre stora pepparkakor och dervid tänkte jag på hvad vi skulle ha varit lyckliga, om vi, under våra oräkneliga fastedagar i pensionen, haft dessa rariteter.

Pappa kysste mamma och mig, skakade Carls hand och följde sedan efter gummorna i land. Han gick uppför vallen med hastiga steg, utan att vända sig om och nicka åt oss. Jag kände mig litet bedröfvad deröfver, men fick ej tid att öfverlemna mig åt några betraktelser; ty ångfartyget sattes i rörelse och framskred helt sakta emellan den grönklädda och med träd planterade vallen, mot en bro som var belägen öfver våra hufvuden. När fartyget nalkades, började den röra på sig och svänga omkring, så att den lemnade fartygets master fri passage, derefter rörde den åter på sig och intog ånyo sin plats såsom bro. Jag blickade dit upp och fick då se pappa stå der i höjden. Han aftog hatten och tillvinkade oss sitt sista farväl. Fartyget gled framåt, bron och pappa försvunno bakom krökningen af kanalen. Några ögonblick till och vi voro på Mörköfjärden.

Nu först slog man sig i ro och började granska reskamraterna.

Kapten på ångfartyget var en utmärkt artig ung karl. Han konverserade helt lifligt med mamma; Carl tog plats hos mig, sägande:

– Vet du af att ombord här är en utmärkt man?

– Huru skulle jag kunna veta det, jag som ännu icke har reda på om här finnes någon menniska? blef mitt svar.

– Men hvad har du då gjort under dessa två timmar, som förflutit sedan vi gingo från Stockholm? Omgifningarna har du icke tagit i betraktande. Är det saknaden efter Johan, som sysselsatt dig.

Jag sakna Johan! Medgif Ninni, att man kan blifva ond för mindre. Jag försäkrade också att jag icke tänkt på någon, utan haft fullt göra med att hopsamla mina kringströdda tankar. Detta blef honom svårt att fatta. Han skrattade åt att bullret af maschinen, propellern, fartygets vaggning och vågornas sqvalpning gjort mig hufvudyr. Sedan vi diskuterat detta ämne och Carl förklarat mig att i Östergöthland icke fanns en flicka så nervsvag, att hon för så litet kommit ur jemnvigt, återkom han till märkvärdigheten vi hade ombord.

– Ser du den gamle mannen der med sitt hvita hår? frågade han.

– Han, som har ett ungt fruntimmer vid sin sida?

– Alldeles. Vet du hvem det är?

– Nej.

– Det är professor Anders Fryxell.

Käraste lilla Ninni, du kan aldrig föreställa dig hvad man erfar, då man så der oförmodadt befinner sig ansigte mot ansigte med en stor man. Om jag stått i stället för att sitta, hade jag vid ljudet af hans namn nigit af vördnad. Tänk dig huru mycket snille, kunskaper och utmärkt förstånd en sådan man måste ega framför oss vanliga menniskor! Jag kunde icke heller få ett ord öfver mina läppar, utan stirrade på den gamles vördnadsvärda gestalt. Jag tyckte att Carl brast i aktning, som talade i hans närhet, och det föreföll mig, då professor Fryxell reste sig upp, som om alla bort göra så med.

Fryxell lärer vara sjuttio år. Du tänker dig honom måhända såsom en gubbe med stolt hållning, hvilken i medvetandet af sin öfverlägsenhet blickar likgiltigt ner på hvardagsmenniskorna. Å nej, kära du, han ser icke ut på det viset. – Till växten öfver medelmåttan, är han mera fet än mager. Han har silfverhvitt hår och ett ansigte hvarur mildhet och godhet talar. Då man blickar derpå, känner man sig gripen af både vördnad och kärlek. Hans väsende är enkelt, hans leende förbindligt. Om jag icke hade varit en liten obetydlig flicka, hade jag bra gerna velat gå fram för att få kyssa den hand som tecknat vårt lands historia.

Under det jag i tankarne svärmade för den gamle mannen, gick han ner i salongen, och mamma underrättade oss att hon ämnade supera. Vi stego utför en smal trappa och togo plats i en lång soffa, framför hvilken stod ett dukadt bord. Jag, som aldrig förr varit ombord på ett ångfartyg, fann det besynnerligt att äta i ett rum der väggar och golf skakades af propellerns rörelse. Jag kände mig litet underlig och önskade bara att få komma upp igen, något hvaröfver Carl skämtade och påstod att jag hade känningar af sjösjuka. Ett infamt förtal, förstås.

Till stor glädje för mig blef det ändtligen slut på måltiden. Vi suto uppe på däck till sent på qvällen. Himlen var klar och sjön lugn, men luften kall.

Carl blef nu en smula älskvärd. Han talade om den väg vi skulle fara; huru vacker den var etc. Men sedan blef samtalsämnet återigen det välsignade Östergöthland, der han vistats en tid och riktigt förälskat sig, icke blott i flickorna, utan i hela landet. Jag sade honom emellertid rent ut, att jag trodde det han fantiserade betydligt, då han talade om detta »underbara» landskap, tog derefter god natt och följde mamma ner i vår hytt.

Har du varit i en ångbåtshytt? Å nej, det har du icke; emellan Mariefred och Stockholm begagnas icke sådana. Jag fann den lilla cellen förtjusande; men mamma hon suckade, yttrade något om obehaget att ligga i en skrubb, på smala och hårda madrasser, med propellern ända in i öronen. Mig föreföll detta såsom kink.

Allt var nytt, var ovanligt och följaktligen förtjusande för mig.

– Sofva är nu alldeles omöjligt, utlät sig mamma.

– Å, det går nog bra, var min åsigt. Jag slöt ögonen, fullt och fast besluten att bevisa hvad jag sade; men trots min goda vilja blef klockan både ett och tu, utan att det ville lyckas. Afskedet i Stockholm, våra vänners hviftande näsdukar, den svängande bron i Telje, pappas promenad öfver den, professor Fryxell, kaptenen och Carl, allt dansade huller om buller i hufvudet på mig, så att jag först emot klockan tre kunde insomna.

Klockan sex vaknade jag. Hytten var tom, mamma hade redan lemnat den och efter några minuter var äfven jag på däck. Vi voro nu i den stora kanalen och hade passerat Söderköping.

Mamma fanns icke ombord, ej heller Carl; de hade gått i land. Jag var förtretad öfver att ha sofvit så länge; jag som hade så mycket att taga reda på. Först och främst skulle jag veta huru det gick till att komma ur den ena slussen och i den andra, sedan skulle jag se mig omkring på landskapet, för att veta huru det såg ut. Det var uppfyldt af grönskande träd och blomsterströdda ängar.

Kaptenen underrättade mig att fru Ahlrot och ingeniör Hagman gått i land i Söderköping och skulle komma tillbaka ombord vid någon af de sista slussarna. I detsamma fick jag se professor Fryxell med dotter komma promenerande emot fartyget. Äfven de voro således i land. Kaptenen nämnde för mig de anmärkningsvärdaste ställena, som vi skulle komma att passera. Han talade med värme om kanalliniens natursköna omgifningar och påstod, att oaktadt han rest denna vägen i nio år, tröttnade han icke att beundra det härförande den hade att bjuda på. Hvad borde icke jag då erfara, som aldrig förr gjort den färden.

Men nu nog för denna gång. I mitt nästa bref skall du få del af »mina reseintryck» och huru det gått med mina upptäckter angående östgöthaflickornas skönhet. Helsa alla kamraterna i fall du ännu icke rest hem till Mariefred, hvilket du väl icke kommer att göra förr än till midsommarveckan. Jag känner till det der, sedan gammalt. Gudi lof, att det hörer till en förfluten tid! Tänk ofta på din lyckliga vän

Maria.

ANDRA BREFVET.

Snälla, snälla Ninni!

Mitt föregående bref slutade jag bestämdt vid Carlsborgs sluss, der mamma och Carl stego ombord. Den senare hade af promenaden blifvit varm och såg riktigt bra ut. Det var första gången jag gjorde en dylik upptäckt. Han var derjemte så innerligen vänlig, att jag glömde min harm vid hans lofsånger öfver östgöthaflickorna.

Sedan vi passerat Loddby och Norsholm, kommo vi ut i Roxen. Jag hoppas att du fortfarande läser din geografi och icke under ferierna glömt att Roxen är en sjö.

När man kommer ut ett stycke på den, ser man Linköping, alla östgöthars stolthet. Den gamla staden har man på ett betydligt afstånd, så att det hufvudsakligen är tornet på domkyrkan som synes. När Carl pekade på detta och sade:

– Der har du Linköpings domkyrka, lät detta så rysligt högtidligt, att jag i en hast tyckte mig se den mäktiga biskop Brask sväfva emellan mig och den gamla tornspiran.

Hvad den kyrkan ändå upplefvat för märkvärdiga omhvälfningar, tänkte jag. Om den kunde uppteckna allt hvad den vet och bevittnat, då finge vi allt veta mycket hvarom vi nu lefva i okunnighet.

Du kan af dessa betraktelser finna, att sedan jag upphört att vara en pensionsflicka, har jag äfven börjat reflektera. Sedan vi talat om den åldriga staden och jag lyssnat till hvad Carl hade att förtälja, kommo vi till Bergs slussar.

Det är något riktigt märkvärdigt med dessa. Du, som aldrig sett någon annan sluss än den i Stockholm, kan icke göra dig den ringaste föreställning om hvad Bergs slussar vilja säga. När man från Roxen befinner sig vid inloppet af kanalen, har man högt öfver fartygets masttoppar slussarna, som i ett stigande gå allt högre och högre. Det ser förunderligt ut, att fartyget skall dit upp i höjden. Vi gingo emellertid af vid första slussen, för att gå fram till Wreta kloster. Mamma hade varit der flera gånger och brydde sig icke om att göra den långa promenaden, utan Carl, jag och flera af passagerarne begåfvo oss af.

Carl var den dagen riktigt treflig.

Efter en temligen lång vandring framkommo vi till Wreta kyrka. Den är, som du vet, hemskt gammal och skall, enligt Carls berättelse, hafva varit kloster i fordna dagar. Den är uppbygd af Inge den yngre på 1100-talet. Tänk, Ninni du! den är öfver sjuhundra år. Jag, som tycker mig ha lefvat så länge, räknar likväl icke mer än 17 vårar. Det måste kännas bedröfligt att vara så gammal, äfven om man utgör lemningarna af ett kloster. Jag tyckte också att kyrkan, oaktadt den var väl bibehållen och på senare tider blifvit betydligt förskönad, såg dyster och tungsint ut. – Nå nå, det är icke så lätt att hafva en glad uppsyn, när man genomlefvat alla de förvandlingar, den undergått, och dertill i sitt sköte gömmer så många historiska personer. Här, vid altaret, hvilar Inge den yngre och sedan kommer Ragvald Knaphöfdes, Magnus Nilssons och Waldemars grafvar; dessutom den sista abbedissans och så familjen Douglas’.

Wreta är icke någon vanlig domkyrka, skall du tro, utan den står der och låter oss se fördjupningar, som utvisa hvarest nunnecellerna varit belägna. Jag tycker hvad der skall spöka. Man säger att det fordom äfven funnits en underjordisk gång, som fört från Wreta till Linköpings domkyrka. Det måste hafva varit en ganska ledsam promenad, då man besinnar att Wreta ligger en mil ifrån nämnde stad. Man påstår vidare att Ebba Lejonhufvud, Gustaf Wasas svärmor, lefvat och dödt här.

Du förstår väl att jag kände mig helt högtidlig till sinnes under den korta stund jag besåg Wreta. Då jag trädde ut derifrån föreföll det som om jag blifvit ett helt tiotal år äldre.

– Der ser du åter Linköping, utropade Carl, när vi kommo under bar himmel. Jag blickade dit bort och domkyrkan jemte en liten landtkyrka syntes bortom slätten.

En stor slätt är något bra fult. Jag frågade om detta var ett prof på Östergöthlands skönhet och erinrade mig med detsamma att jag icke sett ett enda vackert ansigte bland alla de bondtöser jag träffat under min vandring. Jag började betrakta en mängd flickor som stodo helt nära. De voro fula samt- och synnerligen, med trinda kinder, trubbiga näsor och breda munnar. Helt glad utropade jag, vänd till Carl och pekande på dem:

– Se här hafva vi praktupplagor af de sköna tärnor du så mycket lofsjungit. Det är en stor likhet mellan dem och det flacka land som vi hafva framför oss.

Carl skrattade och sade att jag gjorde alltför snabba slutsatser, så väl hvad landskapet som dess innevånare beträffade.

Han talade sanning, hvad det förra vidkom, åtminstone.

Då man kommer i grannskapet af egendomen Ljung, börjar landet blifva utmärkt vackert. Från Sjöbacka sluss färdas man fram mellan lummiga träd och har till höger, men betydligt lägre än kanalen, Kungsnorrbysjön, som skymtar fram mellan träden.

Min penna förmår icke beskrifva huru herrligt här är. När vi passerat Husbyfjöl, kommo vi ut på sjön Boren. Vid en af de omgifvande stränderna skjuter en lummig landtudde fram, der en byggnad synes, tätt innesluten bland yppiga löfträd.

Kan du gissa hvad det stället heter?

Jo Ulfåsa, du. Det var der Bengt Månesköld firade sitt bröllop med Sigrid den fagra. Vi voro ju med på den festen i vintras.

Om jag än blefve så gammal som Wreta kyrka, kunde jag ändå icke glömma intrycket af detta skådespel. Nog måtte väl alla, som sett det, ha varit minst lika förtjusta som vi. Sjelfva fröken R–s sade ju att det var ett mästerstycke.

Åsynen af Ulfåsa framkallade bilderna af hela bröllopsskaran, den mäktige jarlen och alla i pjesen handlande personer.

Carl berättade att Ulfåsa på 1300-talet ägdes af Birger Jarls broder Bengt och sedan tillföll dennes dotterdotter, den heliga Brigitta. – Man påstår, sade Carl, att den store Jarlen är född på Ulfåsa, som då ägdes af hans fader, Magnus Månesköld.

Byggnaden ser prydlig ut och skall vara omgifven af vackra trädgårdar, parker och orangerier. En stor boksamling lär äfven finnas på den.

Af alla slott och herresäten i Svea rikes land, ville jag helst ega det, der Bengt och Sigrid älskade hvarandra och voro lyckliga. Det vore något att heta Maria Ahlrot af Ulfåsa. Om det åtminstone fanns en karl liknande Bengt, som höll mig kär, och om jag sedan vore så fager som Sigrid, hvad det då skulle vara gudomligt att lefva. Men man får väl vara nöjd såsom det är nu för tiden, fast nog är det bra trivialt. Man gifter sig för att pappa och mamma vilja så hafva det och man stretar lifvet fram utan att veta hvad en verklig kärlek vill säga. Usch, så ledsamt. Men återvändom från mitt djupsinniga filosoferande till min resa.

Ifrån Boren kom man åter till en hel trappa af slussar. Vid Borenshult stego vi af för att gå fram till Motala och bese dess verkstäder samt Platens graf.

Nu först börja mina äfventyr. Jag hade väntat mig många sådana, men alldeles glömt att jag icke träffats af ett enda; allt hade jag förgätit af beundran för det vackra jag hade att bese.

Sedan vi kommit i land, uppstod en meningsstrid. Carl ville att vi först skulle gå till verkstäderna och sedan till Platens graf. Mamma hade icke någon håg för att bese verkstäderna, och jag, jag ville se allt hvad jag kunde få se. Tiden var kort och resultatet blef att mamma följde med dem som mest intresserade sig för grafven. Jag och Carl togo vägen till verkstäderna. Ödet hade emellertid beslutat att jag endast skulle få se det yttre af dem.

Vi gingo raskt framåt, jag hänryckt af omgifningarna utan att se för fötterna. Hvar Carl hade sina ögon, vet jag icke; men jag tror att han betraktade mig, åtminstone kändes det så. Allt nog, vi sågo icke framför oss, och följden blef, att innan jag visste ordet af, låg jag framstupa och hade slagit ansigtet i en sten. Jag kan icke begripa huru det tillgick, men det säkra är att blodet rusade ur min näsa.

Det var trefligt, skulle jag tro. Jag var öfvertygad att jag krossat näsan. Hvilken ryslig föreställning då man

är sjutton år och skall till en badort. Jag storgrät.

Med ett: »Kors så ledsamt,» skyndade våra reskamrater förbi, utan att vidare bekymra sig om oss. Der satt jag med min blödande näsa. Carl sprang efter vatten. Huru han fick sådant, vete Gud; men inom ett par sekunder var han tillbaka och blötte på mitt blesserade ansigte. Den unge mannen var tröstlös, sade att felet var hans, att han aldrig skulle förlåta sig sin ouppmärksamhet etc. etc.

Under det Carl sålunda anklagade sig för att vara upphofvet till olyckan, upphörde min näsa att värka; men jag kände att den såg hemsk ut. Det var ju alldeles rysligt prosaiskt att slå näsan i en sten. Om jag ändå vrickat min fot eller något dylikt, så att Carl måst *bära mig afsvimmad* ombord, så hade mitt äfventyr fått något pikant; nu deremot: att falla som en groda – fi donc! Men trots det tarfliga i sjelfva händelsen var det dock något romantiskt i situationen.

Föreställ dig din vän Maria sittande på en tufva och Carl knäböjande framför henne, med en vattenpyts i ena handen och hennes hand sluten i sin andra, talande hjertliga och deltagande ord. På ena sidan bullret från Motala verkstad och på den andra kanalens glänsande vatten emellan träden.

Du behöfver icke skratta, då du tänker på att jag höll en våt näsduk öfver mitt svidande ansigte, du behöfver blott erinra dig att det var första gången jag såg en ung man på knä vid mina fötter, och du kan sedan öfverlägga med dig sjelf hvad jag dervid skulle erfara. Lägg härtill att min riddare hade ett par granna bruna ögon, som nu icke bortskymdes af pence-nez'en, utan blickade på mig med ett uttryck som – är öfverflödigt att beskrifva. Det är säkert att jag upptäckte det han var den hyggligaste af alla unga män jag känt, känner och kommer att känna; något som likväl icke hindrade tiden eller ångfartyget att gå framåt.

Min misshandlade näsa hade slutat att blöda, då vi fingo höra ångaren pipa. Carl sprang upp och såg på sin klocka. Omöjligt att, äfven om vi sprungo, hinna till Motala köping i rättan tid, än mindre någon utsigt att få bese Platens graf.

En vacker historia om ångbåten gick ifrån oss. Hvad skulle mamma säga, och hvad skulle Carl och jag taga oss till?

Det var icke tid att öfverlägga, utan blott att handla. Vi satte oss i rörelse och kommo upp på vägen utmed kanalen. Jag kände mig yr i hufvudet af slaget och blodförlusten, och kunde icke gå så fort jag borde. Min ängslan var stor, ehuru Carl sökte trösta mig med att det kunde hända att ångfartyget uppehöll sig i köpingen för lassning af fraktgods eller intagande af sådant och vi derigenom skulle hinna fram. Vägen var lång och sedan vi gått ett stycke, pep det åter och nu fingo vi se masttopparne af fartyget skymta fram mellan träden. Bet skulle gå om oss och vi hade icke någon utsigt att komma med. I detta hopplösa ögonblick hördes en gäll hvissling. Vi blickade dit, och se der kom vår räddande engel i skapnad af en liten ångbåt, kilande ifrån verkstäderna och ämnande sig till köpingen. Vi voro räddade. Carl vinkade åt den och snart voro vi ombord och landade några sekunder före fartyget, ehuru på motsatt strand. Nu fick jag se mamma komma på bron, som går öfver kanalen, några minuter till och vi voro lyckligen ombord på vår ångare; jag med en näsa, som så tilltagit i sina proportioner, att man beqvämt kunnat få två af den. Emellertid kände jag mig helt belåten öfver att vara der jag borde och började att granska folket på stranden.

Motala köping ligger vid kanalens utlopp i Vettern och har ett förtjusande läge. Huru stor befolkningen är, vet jag icke, men att köpingen ser täck och småtreflig ut, det kan jag försäkra dig.

Ibland folket, som samlats vid hamnen, voro ett par bekanta till mamma och Carl, jemte ett stort antal unga flickor, väl klädda i små koketta hattar. Men, min kära Ninni du, hattarne slogo mera an på mig, än de ansigten hvilka de skulle pryda. Öfverallt runda kinder, runda ögon, rund mun, och jag hade varit färdig att påstå det näsan äfven var rund, om jag icke erinrat mig i hvilket bedröfligt skick min egen befann sig.

Vid Motala gingo professor Fryxell och hans dotter i land. Det var med en blick af saknad jag följde den utmärkte mannen, hvilken i sin dotter tycktes ega en huld och omtänksam engel, på en gång hans sällskap, handsekreterare och finansminister. Hon var ständigt vid hans sida och följde fadren med blickar som uttryckte den högsta grad af beundran och kärlek. Hvem skulle icke hafva gjort detsamma, som varit lycklig nog att få nämna Fryxell fader! Vi sågo vagnen rulla bort med den stora historikern och hans dotter.

Ångfartyget lade i detsamma från land och gled ut på Vetterns kristallklara yta. Det underbara vattnet såg ut som en spegel, icke den minsta krusning rörde sig derpå. Oaktadt min näsa hettade och dunkade, kunde jag icke förmås att gå ner i hytten för att fortsätta med vattenomslagen. Det fick gå huru det ville, jag måste vara uppe medan vi voro på Vettern.

Carl visade mig en ständigt tilltagande uppmärksamhet. Alltsedan hans knäfall der borta på vägen vid Motala, föreföll det som om vi blifvit riktigt goda vänner och känt hvarandra sedan långt, långt tillbaka. Jag hade varit fullkomligt lycklig, blott icke medvetandet att vara vansteld stört mig. Men nu, att se så ut, när man har en ung man vid sin sida, inför hvilken man skulle vilja hafva åtminstone sitt ursprungliga utseende, hvilket icke är så illa, efter hvad man sagt mig.

»Huru kan Maria sysselsätta sina tankar med dylika lättsinnigheter,» skulle fröken R. utropa, om hon läste detta; »en väl uppfostrad flicka bör aldrig tillåta sig sådana önskningar, som att en karl skall fästa sig vid hennes yttre. – Det bör vara henne likgiltigt antingen han finner henne ful eller vacker. Fägringen förgår, det inre ensamt förblir af värde,» skulle hon bifogat och efter att hafva åhört henne skulle jag ha gått in till mig och undrat huruvida fröken för fyratio år tillbaka icke kände behaget af att vara vacker, och om icke hennes tankar den tiden hade något manligt subjekt, hvarmed de sysselsatte sig.

Under det vi gingo fram öfver Vettern, frågade jag Carl om jag ej såg förskräcklig ut; om han icke fann mig minst lika ful som jag funnit flickorna på Motala brygga. Han svarade:

– Maria kan aldrig få namn af ful, hon har ett ansigte som alltid måste blifva intagande.

Hvilken hjertklappning jag fick och huru varm jag blef! Jag kunde på en lång stund icke lyfta upp mina ögon. Medgif också att det var älskvärdt af honom att säga så, för att trösta mig öfver min näsas tillstånd.

Mot aftonen kommo vi till Wadstena.

Du, der borta i Mariefred, inbillar dig väl att denna stad, som räknar sitt upphof från 1200-talet, ser ut som en massa ruiner, omgifna af en förfallen ringmur, hvilken innesluter lemningarna af klostret, hospitalet för vansinniga och en oräknelig mängd knyppeldynor. Misstag, min lilla Ninni. Ehuru gammal till åren, har Wadstena följt med sin tid, och då man nalkas staden från sjösidan har den ett imponerande och ståtligt utseende. Slottet, uppfördt af Gustaf Wasa 1545, ligger med sina torn och sin fästningsmur alldeles nere vid stranden och har ett väl bibehållet yttre. Det skiljer sig från landningsplatsen genom en kanal, hvaröfver går en bro som förer direkte till slottets port. Hamnen utgöres af en landtudde eller måhända f. d. fästningsvall, som blifvit planerad och planterad och innesluten i en kaj af granit. Denna lilla anläggning framför det gamla slottet är förtjusande och alldeles efter vår tids smak, med sandgångar, grupper af buskar, små gräsmattor och midt ibland allt detta ett schweizeri. Nutid och forntid skildes här ifrån hvarandra blott af en några alnar bred kanal. Forntiden, högtidlig och grånad, blickade med stolt förakt ner på den lilla hyddan der man serverade limonad, punsch och mandelmjölk. Kraftigare drycker tömdes förr i verlden inom slottets murar.

När fartyget lade till vid den vackra hamnen, kom en mängd menniskor ifrån staden, för att taga det i skärskådande. Kaptenen underrättade oss att vi skulle uppehålla oss här en qvart. Nu skyndade alla i land som ville se slottet, *»grå kyrkan»,* ett f. d. kloster, och det yttre af den sorgliga inrättningen der vansinniga

förvaras. Jag blef qvar ombord. Jag hade ingen lust att för de goda wadstenaboerna exponera mitt fagra anlete. Carl stannade hos mig, men mamma gjorde sällskap med en prestfamilj och gick i land. Jag och min riddare roade oss med att granska befolkningen på stranden.

Damerna voro väl, några till och med elegant klädda. Min uppmärksamhet fästades likväl uteslutande vid ett fruntimmer med ovanligt smakfull toilette. Hon bar en klädning af mycket ljusgul färg, broderad med svart; koftan var af samma tyg och med enahanda broderi. På hufvudet hade hon en liten gul halmhatt, klädd med svarta sammetsband. Hon hade ryggen vänd åt oss. Hennes figur var lång och smärt. En herre med vacker profil var hennes följeslagare och på hans arm stödde hon sig. De samtalade med ett annat par af mera landtligt yttre.

– Det der är bestämdt stockholmare, sade jag, vänd till Carl, och pekade på det eleganta paret. Carl hade icke väl fästat ögonen på dem, än han skyndade i land. Han gick direkte fram till damen, som nu vände sig om, så att jag fick se hennes ansigte.

Om jag klagat öfver fula fysionomier förut, så hade jag nu en framför mig, som var så vacker att man högst sällan får se något sådant.

O, hvad det skar till i hjertat. Hvad jag afundades henne de granna ögonen, den bländande hyn, det rika bruna håret och isynnerhet den fina näsan. – Carl talade lifligt och hade fått en frisk färg på sina bleka kinder. Han var som det syntes mycket förtjust af att träffa henne och kunde icke taga blicken från hennes tjusande ansigte.

Jag kände en stor lust att gråta. En skarp pipning från ångbåten gjorde emellertid slut på konversationen och i nästa minut voro mamma och Carl åter ombord. Jag följde så länge jag kunde den vackra damen med mina ögon. Hon hviftade med näsduken åt Carl, som hvarken hörde eller såg någon annan än henne.

Borta var mitt glada lynne. Nu kände jag att näsan värkte och skyndade ner i hytten. Mamma följde mig. Jag storgrät, jag hade sådana fasliga plågor och önskade blott att få vara allena.

Mitt bref har denna gång fått en något för lång utsträckning. Jag afslutar det derföre, men snart hör du af mig igen, d. v. s. så framt du oförtöfvadt hugnar med några trefliga rader din vän

Maria.

TREDJE BREFVET.

Min snällaste Ninni!

Tack, tack för ditt vänliga bref. Mitt senaste slutade visst med skildringen af en smärta, den jag icke kunde gifva någon form och nu skola vi återknyta den afbrutna tråden, som det heter i romaner.

Efter att hafva gråtit mig mätt, måste jag lägga mig. Jag somnade och, kan du tänka dig något så förargligt! sof ända till andra morgonen klockan sju. Jag vaknade vid att kaptenen ropade: »Nu äro vi vid det vackra Sjötorp.» I ögonblicket var jag ur sängen. Mamma hade redan lemnat hytten. Jag klädde mig helt skyndsamt, under det jag med en melankolisk känsla betraktade min näsa, som var betydligt mindre svullen, men deremot lofvade att antaga alla regnbågens färger. Jag försökte få klart för mig hvarför jag aftonen förut varit så bedröfvad; men det gick icke. Jag kunde väl icke antaga att det grämde mig att damen var så ovanligt vacker. Jag undrade mycket om Carl tyckt det vara ledsamt efter mig den föregående aftonen och om han skulle säga mig det. Uppkommen på däck fanns der endast ett par äldre fruntimmer, alla andra voro

i land. Den artiga kaptenen beklagade att jag icke fått se det vackra Sjötorp och föreslog att jag skulle gå till sista slussen vid utloppet till Wenern, der jag bestämdt måste sammanträffa med min mor. Jag tyckte mig hafva alla möjliga skäl att vara stött på mamma och Carl; men till min lycka slapp jag visa huru barnsligt snarsticken jag var, ty då Carl fick se mig, frågade han med den största innerlighet efter huru jag mådde. Mamma klappade min kind och log så vackert, att all min harm dunstade bort.

Carl beskref Sjötorp samt hvilken angenäm promenad han och mamma hade gjort m. m., men nämnde icke ett enda ord eller gjorde en fråga om orsaken till mitt plötsliga försvinnande aftonen förut. Jag förde talet på Carlsborgs fästning och frågade huru den såg ut, allt i förhoppning att Carl nu skulle yttra något som visade att han saknat mig. Hans svar var:

– Sannerligen jag derom kan gifva dig något besked. De föregående gångerna, som jag passerat den, har jag sofvit, och i går afton var jag så upptagen af tankar, att jag icke gaf akt på något som var utom mig.

Ninni, han tycktes icke ens hafva märkt att jag aflägsnade mig. Det lönade visst att gråta åmar af tårar, då han icke haft en tanke för mig. Jag kände icke heller någon lust att fortfarande låta tårekällan flöda, utan beslöt att för alltid afstå från dylika känsloutgjutelser.

– Det var förmodligen en bekant från Stockholm, som du träffade i Wadstena? återtog jag. Det föreföll mig som om jag sett det der fruntimret förr; kanske på spektaklet?

Carls ansigte erhöll genast en lifligare färg, men innan han hann svara, ropade kaptenen:

– Ombord, mitt herrskap!

Ångbåten låg nu vid sista slussen.

Det var icke en minut att förlora; vi hoppade den ena efter den andra ombord och det gick riktigt undan. Landgången drogs in, slussportarna öppnades och vi befunno oss på Wenern.

Carl stod på akterdäck, helt nära mig. Jag var nu nog elak att förnya min fråga om hvem fruntimret var. Jag ville och måste veta det. I stället för att svara, sade han:

– Huru tyckte Maria att hon såg ut?

Jag hade bra gerna velat säga att hennes utseende var ganska vanligt; men tyvärr kunde jag det icke, utan måste erkänna att hon var mycket, mycket vacker.

– Hon är östgöthska och från Motala, utlät sig Carl, samt gift med en löjtnant K., egare till en stor egendom i närheten af Wadstena. Det är icke troligt, tillade han, att du sett henne i Stockholm. Hon har blott en enda gång varit der och det som mycket ung.

Jag teg, det kändes så tungt öfver bröstet, då jag kastade en blick på Carls ansigte och observerade att det var sorgset. Vi tego ända till dess kaffet kom och mamma ropade på oss. Under det vi drucko den lifgifvande drycken, skämtade mamma med mig öfver mitt utbrott af bedröfvelse aftonen förut. Hon sade att jag var ett fullkomligt barn, som grät öfver att jag stött mig. Jag försäkrade att mina tårar icke hade någon så obetydlig orsak, och då frågade Carl hvarför jag hade gråtit.

Jag rodnade, blef honom svaret skyldig och önskade mig på Wenerns botten, med vilkor likväl att genast få komma upp igen.

Jag skall säga dig att Wenern är en ganska stor sjö, utan alla omvexlingar, och som man färdas på i sju långa timmar. Hvad vill du man under denna långa tid skall göra annat än prata med den man är mest road af, och

jag pratade med Carl. Mamma gick ner i hytten, för att hvila och skrifva till pappa. Carl och jag lemnades på egen hand.

Det är ändå rätt märkvärdigt hvad man snart blir förtrolig under en längre sjöresa. Man kommer då lika långt i bekantskap på några timmar, som eljest efter veckor och månader.

Carl talade om sina gossår, sitt vistande i England och sina framtida planer och förhoppningar. Han sade sig veta att jag var till hälften bortlofvad åt Johan, ett påstående som jag på det ifrigaste bestred.

Utan mitt samtycke lärer det väl icke kunna blifva någon förlofning af, och det är afgjordt att jag alldeles icke vill ha Johan. Jag tänkte genast gå ner och skrifva till pappa, för att säga detta; men så kom jag ihog att Johan ännu icke friat, och så länge han det icke gjort, är det då rakt omöjligt att vi kunna blifva förlofvade.

Carl talade vidare om att han på pappas och min styfmors bröllop tyckt att jag var en liten treflig flickunge och att han haft mycket roligt åt min vigtiga min och den air af grande dame jag antagit.

– Hade jag ej den tiden varit så upptagen af andra tankar, skulle jag gjort mig närmare bekant med lilla Maria. Det hade varit godt att nu haft en äldre bekantskap att åberopa.

Hvad var det han tänkte på den tiden, som hindrade honom att sysselsätta sig med mig? Jag grubblade så, att jag på en stund bort blifva gråhårig; men utan att derför vinna någon upplysning.

Klockan omkring tre voro vi i Wenersborg.

Betty L., vår bästa vän och kamrat, var ju från Wenersborg, och derför var staden af stort intresse för undertecknad. Hvilken skada att Betty icke nu bodde der, jag hade då fått träffa henne.

Fartyget gick genom en bro, som jag tror kallas Dalbron, och så lade det till. En qvart fingo vi äfven dröja här, för att taga staden i betraktande.

Ifrån hamnen presenterar den sig ganska fördelaktigt, med det slottslika landshöfdingeresidenset liggande midt för densamma. Wenersborg är en vacker stad, som har breda, ljusa, med träd planterade gator och prydliga hus. För att komma till kyrkan, hvars inre vi likväl icke fingo se, gingo vi öfver en inhägnad promenad, rikt planterad.

Ångaren kallade oss tillbaka och vi skyndade ner till den, belåtna med det lilla vi sett af Bettys födelsestad. En stund derefter voro vi åter i kanalen. Man har nu Götha elf, som går utmed densamma. Här och der skiljes elfven och kanalen, för att snart åter förenas, och ibland sammanflyta de med hvarandra. De båda vattendragen bidraga betydligt att förhöja landskapets skönhet, och icke må det förundra någon, att hjertat under färden genom en sådan trakt blir varmare och slår hastigare. Icke heller bör det förvåna dig, att jag kände mig benägen att hålla af dem, som jemte mig njöto af att beundra allt vackert vi sågo. Förstås att jag menade mamma i främsta rummet.

Nu slutar jag. I mitt nästa bref vill jag tala endast om Trollhättan.

Helsa de dina från vännen

Maria.

FJERDE BREFVET.

Min egen, lilla Ninni!

Det märkvärdigaste jag har att förtälja kommer nu och du måste läsa det särdeles uppmärksamt. Jag har verkligen genomlefvat något riktigt romantiskt, och hvem vet om jag icke funnit ett motstycke till lagman Bengt. Du bör af denna inledning finna att mina bref härefter icke äro några vanliga flick-epistlar, utan något som ... som du skall känna dig intresserad och gripen af.

Vi kommo alltså till den första af Trollhätte slussar och alla rusade i land på ett skräpigt ställe, uppfyldt af brädstaplar, verkstäder, sågverks-skjul och Gud allena vet hvad allt för byggnader. En svärm pojkar, mer eller mindre trasiga, kommo emot oss, skrikande: »Jag visar vägen till fallen!» »jag visar vägen till fallen!»

– Gå förut, sade mamma, vänd till den första som antastade henne. De andra skrikhalsarne lemnade oss, för att attackera dem af passagerarne, som kommo efter.

Min otålighet att snart hinna fram till de märkvärdiga fallen var så stor, att jag glömde bort allt annat och följde den lille trasiga vägvisaren tätt i spåren uppför en mycket stenig väg. Mina brådskande steg hejdades likväl vid ljudet af mammas röst, som ropade Carl. Jag stannade och såg mig om. En mängd af våra reskamrater skyndade förbi mig och jag fick derefter se mamma stå stilla, väntande på sin bror, som med dröjande steg nalkades henne. Hans utseende var fullkomligt förändradt.

– Mår du illa? hörde jag mamma fråga.

– Helt obetydligt, svarade han, aftog hatten och torkade sig i pannan.

– Du bryr dig kanske icke om att gå upp till fallen? återtog mamma.

– Jo, Mathilda, det vill jag, skulle jag än nödgas krypa för att komma fram. Med dessa ord sprang han om mamma och fram till mig. Tag min arm, Maria, sade han, och låtom oss gå fatt de andra. Jag gjorde som han bad mig.

Efter en kort promenad uppför en backe måste vi gå utför en annan, som var ännu brantare. Vi sågo här det första fallet. Jag minnes ej huru det nämnes, endast att vår vägvisare sade att det var tjugusex fot högt och att det föreföll mig ganska storartadt genom sin bredd och det dån vattenmassan förorsakade. Det låg emellertid alltför nära den skräpiga landtbacken, der allt talade om menniskans oro, för att göra samma gripande intryck, som de andra. Vid slutet af den branta backen hade man en liten bro, som leder till en klippa, hvilken ligger midt emellan de båda största fallen. Bron går öfver det högsta. Här var en grind, vid hvilken stodo en karl och en qvinna, som för 25 öre personen sålde inträdesbiljetter till skådeplatsen för detta storartade skådespel. Jag säger biljetter, emedan man verkligen erhöll sådana, dem man lade i en för dem bestämd bössa, som hade sin plats på venstra grindstolpen. Sedan det var gjordt, öppnades grinden och man trädde ut på den med jernstängsel försedda bron.

Under våra fötter brusade det väldiga fallet med en sådan våldsamhet, att det föreföll mig som om plankorna vi gingo på darrat vid tonerna af dess sång. Jag vågade icke se upp eller andas förr än jag stod på klippan, hvilken omarmades af vattenjätten. Jag såg nu med häpnad den storartade taflan.

Ninni, det fordras en annan penna, än min, för att kunna skildra hvad mina blickar hade framför sig.

När man kommer öfver bron har man midt för densamma en hög, gigantisk bergsvägg, i afsatserna prydd med granar och af ett riktigt vildt nordiskt utseende; derefter går man fram på den lilla bergshällen, så att man har bron till höger, och då har du de båda väldiga vattenfallen på hvardera sidan om dig. Det högsta fallet är 44 fot högt och kallas »Toppfallet», det andra, 36 fot, är liksom inklämdt emellan höga klippor och det har fått namnet »Tjuffallet.» Der jag stod, framstörtade vattnet med högtidligt allvar och okufvad

häftighet. Det hvita, fradgande skummet stänkte sina glänsande perlor vida omkring. Nedanför klippan förena de sig i ett sista fall, som var endast 10 fot högt, men ganska bredt. När jag derifrån såg till venster, hade jag uppe på en höjd ett Herrans tempel, nytt och i enkel göthisk stil. Taflan var så herrlig, så imposant, att jag, arma barn, ovilkorligen erfor ett behof att böja mig i stoftet. Jag hade också ofrivilligt nedsjunkit på bergshällen, med hopknäppta händer och blicken skymd af tårar, då helt nära mig ljöd en djup suck. Jag såg dit. Det var Carl.

Han satt på bergsklinten nedanför mig, med hufvudet lutadt i händerna och utan att flytta ögonen från det framstörtande vattnet. Hans ansigte var så sorgset att jag genast reste mig upp, gick till honom och lade handen på hans axel, utan att likväl förmå säga något. Han såg upp. Blicken hade ett så smärtsamt uttryck, att mina ögon åter fylldes af tårar. Carl tog min hand, slöt den hårdt i sin, mumlande:

– Tack, Maria, för det du väckte mig ur den bittra drömmen. Måhända har jag i dag här återfunnit hvad jag en gång på detta ställe förlorade. Han kysste helt hastigt min hand och i detsamma kallade mamma oss till sig. Vi måste gå.

Medgif att det der var ett litet stycke roman; men vänta, den blir väl större, kära du.

Vi gingo tillbaka öfver bron. Ett ögonblick stannade Carl, lyssnande till fallets brus under våra fötter. Jag, som icke hade så starka nerver, kunde icke hjelpa att en rysning skakade min kropp. Mamma och de andra voro före oss; vi gingo tigande efter dem. Mitt bröst var för fullt, att jag skulle *kunna* tala och Carl tycktes alltför sorgsen att *vilja* göra det. Vi fortsatte vägen uppför en brant stig och kommo, efter en kort men mödosam vandring, förbi en sprängning i bergen hvaremellan vattnet framrusade och som kallades Polhems graf, upp till en platform, omgifven af ett stängsel. Här såg man alla fallen. Det var en storartad vue för en målares pensel. På den plats, der jag stod, hade någon manlig stämma bort sjunga den herrliga sången »Trollhättan». Så tyckte jag. Just som den tanken uppstod hos mig, hviskade någon:

»Ljuft vore hvila på bräddarna dina.»

Åter var det Carl.

– Vi få icke dröja längre, påminde mamma; kom ihåg, vi hafva kyrkan qvar och sedan lång väg att gå.

Med saknad skildes jag från stället och tänkte dervid på dig och Betty, hvad ni skulle känt er lyckliga om ni varit med.

Nu gingo vi uppför en trappa och kommo så till höjden der kyrkan är belägen. Vid inträdet i det lilla vackra templet klarnade Carls panna och han smålog hjertevänligt emot mig, sägande: »Då man träder öfver tröskeln till Guds hus, och dervid är åtföljd af ett rent, skuldfritt barn, måste alla plågsamma minnen vika. Du, Maria, har varit mig en huld engel under denna vandring.

Jag kände mig mycket lycklig och riktigt tacksam mot både Gud och Carl för de der orden.

Du kan icke föreställa dig hvad Carl har för ett själfullt ansigte, när han är utan pince-nez. Han begagnar den också mycket sällan, sedan jag förklarade min afsky för den.

Ifrån kyrkan gingo vi en vacker skogsväg, som följer den genom berg sprängda kanalen. När vi vandrat ett bra stycke och slutligen kommit till en sluss, öfver hvilken vi skulle gå för att sedan följa andra stranden och komma till den nedra slussen, förde Carl oss upp på en sidoväg, hvarifrån man hade utsigten öfver ett mildt, poetiskt landskap. Marken var starkt kuperad och vexlade mellan löfdungar och grönskande kullar. Jag vet ej huru det var, men der jag stod, lutad emot Carls arm, föreföll det mig som om det skulle ha varit den största lycka att här få lefva och dö.

Vi fingo emellertid ej länge stanna, utan måste bort härifrån och till fartyget.

Aftonens skuggor föllo öfver nejden och solen kastade sina sista strålar på oss, då vi kommo till »Lilla Edet», der kapten förde oss i land, för att se det sista fallet. Detta är icke särdeles högt, men ganska bredt och ser högst besynnerligt ut, derigenom att i bergshällen, hvaröfver det framväller, finnas tvänne urhålkningar, hvarigenom det får utseende af att vattnet kommer direkte ur sjelfva berget.

En stund derefter, då vi ånyo voro ombord, gingo vi genom den sista af de *sjuttiofem* slussar vi passerat.

– Är Maria sömnig eller ämnar du hålla dig vaken till dess vi komma till Göteborg? frågade Carl och satte sig bredvid mig.

– Jag går icke och lägger mig, svarade jag.

– Det var snällt. Jag hade känt mig så ensam, om du gått ifrån mig.

Ninni, du anar icke med hvilket tonfall han sade detta. Men nog är det bra besynnerligt ändå, att hjertat skall flyga upp och ned för det allra minsta. Jag måste naturligtvis gifva något svar, trots min hjertebanken; men det blef också något rätt enfaldigt. Jag sade mig icke tro att han skulle sakna mig om jag gick ner, efter som han den föregående aftonen icke ens märkt att jag aflägsnat mig. Var det icke rysligt dumt att säga så?

– I går afton, återtog Carl. Ack, Maria lilla, då led jag alltför mycket af mina minnen, att kunna tänka på något annat än dem, och för öfrigt är du i afton för mig något långt mera än du var i går.

Nu hoppade det förargliga hjertat till igen och jag tyckte precist att solen brände mig midt i ansigtet; jag spände derför upp min parasoll, glömmande att solen redan för en bra stund sedan gått till hvila. Man kan ibland vara förskräckligt tankspridd.

– Fäll ner din parasoll, bad Carl, och låt mig riktigt få betrakta ditt blida ansigte, det gör så godt i hjertat.

Jag bar mig ganska oskickligt åt, då jag skulle fälla ner en-tous-cas'en, och höll dervid på att köra ögonen ur Carl samt trasslade in kryckan i mina schalfransar, så att han måste hjelpa mig. Så fort jag kommit ifrån mina intrasslade förhållanden, frågade Carl:

– Skulle Maria hafva lust att åhöra en liten historia, hvars sluthändelser kunna sägas hafva blifvit utagerade vid Trollhättan?

Jag svarade att det skulle blifva mycket roligt och han började ungefär så här:

»För omkring fem år sedan ankom en yngling om tjugu år till Motala. Han hade slutat sina förstudier och skulle nu arbeta på verkstäderna, för att till sina theoretiska kunskaper lägga litet praktik. Han var barn af förmögna föräldrar och deras enda son.

»I Motala köping bodde en aflägsen slägting till ynglingen, kapten Sten. Hos honom inackorderades Erik, såsom jag tills vidare vill kalla honom. Sten hade måhända fått qvistigt nog att afhålla unga herrn ifrån att lefva litet vidlyftigt, så framt han icke i huset haft en dotter, skön som den skönaste af gratierna. Du har sett henne. Det var fru K., henne som jag talade vid i Wadstena.

Jag genomilades af en rysning vid minnet af henne och nu gissade jag genast hvem Erik var. Carl fortfor:

»Charlotte Sten, eller Lott, såsom hon kallades, var vid den tidpunkten 25 år och omtalad i trakten för sin fägring; hon var derjemte sin fars ögonsten. Gubben var enkling. Allt hvad Lott gjorde, sade eller önskade, var i fadrens tycke utmärkt, och han kunde tillbringa långa stunder med att betrakta henne.

»»Lott är, tag mig skock millioner, den vackraste qvinna på hela jorden,» utbrast han ofta i sin förgudning. Hvad fadren uttalade, det tänkte Erik.

»Man hade väl kunnat förutsätta att Lott borde vara ansenligt bortskämd? Men detta var icke fallet. Hon, Motala smycke, tycktes alldeles okunnig om att hon var skön. Visserligen klädde hon sig gerna, men alltid enkelt. Hon förde sig med värdighet, men utan allt öfvermod, trifdes bäst bland fruntimmer och föreföll kall och tillbakadragen mot männer. När fadren lofsjöng hennes skönhet, sade Lott helt muntert:

»»Kära pappa, det måtte ändå icke vara så fasligt mycket med min fägring, efter jag uppnått mina respektabla fem och tjugu år utan att den förskaffat mig en man. Du kan icke ens skryta af att du afskedat en enda friare. Medgif att det der icke talar för saken; en korg borde väl en så vacker flicka, som du påstår att jag är, haft tillfälle gifva bort.»

»Vid sådana utlåtelser blef kaptenen alltid förtretad och gick in till sig, ursinnig öfver att icke kunna framdraga en enda afskedad friare.

»Detta ämne för fadrens bekymmer sysselsatte också alla i och omkring Motala. Man frågade hvarandra huru det egentligen kom till att Lott förblifvit ogift, att man icke hört talas om att hon haft något anbud och man fördjupade sig i gissningar. Äfven Erik tänkte derpå både dag och natt. Lott upptog så hans tankar, att det gick ganska litet framåt med hans arbete.

»Väl kommen på verkstaden, visste han icke huru fort han skulle komma derifrån, för att få sällskapa med Lott. Att dagligen vara i beröring med henne, utan att tappa bort hjerta och förstånd, var icke möjligt. Erik förlorade också båda delarne.

»Ett halft år under dylika förhållanden är ett helt lif; det gör af ynglingen en man. Efter ett halft år visste Erik att för honom fanns icke någon lycka utan Lott, och det stod äfven tydligt för honom, att så fort han inträdt i myndig ålder, skulle han fria. Att han ingenting var, att han ännu knappast kunde sägas hafva satt foten på den bana han skulle gå, allt detta var småsaker, dem han icke tog i beräkning. Den enda oro han kände, var föreställningen om att Lott icke skulle älska honom, att han var ett ovärdigt föremål för en sådan qvinnas kärlek. Erik var likväl ganska inbilsk, och då han tänkte på föräldrarnas och systerns adoration, tycktes det icke böra vara absolut omöjligt för honom att vinna Lotts hjerta. Han resonerade så:

»För att blifva afhållen, så som jag är det af de mina, måste jag ovilkorligen hafva ovanliga egenskaper, och om så är, hvarför skulle icke Lott kunna hysa kärlek för mig? Att hon ännu icke gjorde det, var ty värr en sanning, men han tröstade sig dermed, att då hon icke älskade någon annan, borde hon icke kunna motstå inflytandet af hans obegränsade tillgifvenhet.

»En dag, han hade då vistats ett halft år i Motala, mötte honom gubben Sten vid hans hemkomst med följande helsning:

»Du är en fin pojke, du, lat och försumlig, så att du blifvit en visa på verkstäderna. Man är också betänkt på att skrifva till far din, att han tager dig härifrån, emedan du lär vara lika oduglig som du är lat. Tycker du det är skick och reson att göra sig till ett åtlöje? Tag mig skock millioner jag längre vill hafva dig i mitt hus, om det här fortfar. Jag har tegat länge nog och trott att du skulle förbättra dig och sjelf komma till förnuft, så att du insåg det vidriga i att vara ett sådant der frätdjur, som bara konsumerar pengar, utan att gifva hopp om sig. Jag vore vid min själ frestad att ...

»»Pappa lilla,» ropade Lott ifrån ett af sidorummen, »kan jag genast få säga dig några ord.»

»Kaptenen, som liknat ett uppretadt vilddjur, förändrade vid Lotts röst ansigtsuttryck och afbröt genast sin harang för att hörsamma kallelsen.

»Erik hade i hela sitt lif aldrig blifvit så komplimenterad, som af gubben Sten. I sin egenskap af förälskad och snart myndig karl ansåg han sig alltså djupt förolämpad och hade, under det gubben utgöt sina känslor, haft stor lust att kasta sig öfver den, som var djerf nog att behandla honom såsom en pojke. I detta afgörande ögonblick ljöd Lotts röst och återkallade honom till full besinning. Att förgå sig emot hennes far hade ju varit att förolämpa henne, och att blifva afskedad från verkstaden, var att lemna Motala och att skiljas från Lott. Erik kastade sig ner på en stol och sökte att få klart för sig hvad parti han borde taga. *Arbeta!* hviskade förståndet. Men arbeta var att afsäga sig flera timmars sammanvaro med Lott; det kunde således icke komma i fråga.

»En lätt hand, som vidrörde hans skuldra, kom honom att se upp. Lott stod der och log så vänligt emot honom.

»»Ja så, min herre,» sade hon, »ni är lat, ni försummar ert arbete och edra pligter, för att sällskapa med mig. Det der lärer ni allt få ångra, afbedja och försona. Ångren består deruti, att ni begråter den tid som flytt; afbedjandet deruti, att ni bättre använder tiden, och försoningen, att ni för framtiden blir ett mönster af arbetsamhet, punktlighet och duglighet. Märk, det gifves icke någon flicka i hela verlden, som kan hålla af en lätting, den der ingenting är och ingenting eger annat än hvad pappa och mamma gifver honom. Fy, det skulle låta sorgligt, om det icke vore så ytterst löjligt. Tänk efter, en man som, ehuru frisk och stark, sjelf icke kan skaffa sig sin utkomst.»

»Lott tog sitt arbete och Erik var icke rätt ense med sig, om han skulle känna sig sårad eller icke, hvarför han också iakttog tystnad. När denna fortfor, såg Lott upp.

»»Nåå?» Hon fästade ögonen på ynglingen, som betraktade henne.

»»Hvad önskar Lott?»

»»Att du lofvar bot och bättring.»

»»Och om jag det gör, skall du då hålla af mig?» frågade Erik.

»»Icke om du lofvar blott, utan om du håller hvad du lofvar.»

»»Det vill säga, om jag blir arbetsam, driftig och punktlig ...»

»»Så ger Lott dig sin vänskap,» inföll hon; »ja, här har du min hand derpå, och hvad jag lofvar det skall jag hålla ...»

»»Att aldrig nånsin älska fler än tre,» ifyllde Erik, sprang upp från sin stol, fattade häftigt Lotts händer och utropade med värme: »när *du* vill belöna min flit med *din* vänskap, då kan du vara förvissad om att jag skall blifva den flitigaste ibland de flitiga. Du kan af mig göra allt hvad du vill.»

»»I så fall vill jag af dig göra en riktigt bra karl,» sade hon.

»Ifrån den dagen blef Erik den flitigaste bland eleverna. Naturen hade gifvit honom godt mathematiskt hufvud, goda anlag för rita och en liten gnista af mekaniskt genie, hvilka egenskaper sammanlagda borde af honom bilda en god mekanikus. Sex månader derefter var han också lika mycket berömd och omtyckt, som han förut varit tadlad och illa anskrifven.

»Arbetsifvern hade dock långt ifrån minskat Eriks tycke för Lott; den var endast blifven ett medel, hvarigenom han hoppades komma till det mål, dit han sträfvade. Lott var nu vänligare och hjertligare emot honom, och i den vänskap hon gaf honom, såg han gryningen till en varmare känsla.

»Ändtligen inföll den dag, då Erik fyllde tjuguett år. Nu var han myndig och sjelf rådande öfver sina handlingar. Till gåfva på denna betydelsefulla dag skänkte Eriks far honom ett af de hus denne egde i hufvudstaden. Afkastningen deraf var tillräcklig för en familj att lefva af.

»Hvad skulle nu hindra honom ifrån att erbjuda Lott sin hand och sitt hjerta?

»Han gjorde henne också den mest glödande kärleksförklaring, sprungen direkte ur hans hjerta och blottande hela styrkan af den kärlek detta gömde. Erik sade henne att på hennes svar berodde hela hans framtid, om han skulle förblifva en verksam man eller förvandlas till en menniska utan mål för sin sträfvan, utan intresse för sin tillvaro. Sanningens prägel var tryckt på hans ord och intrycket måste blifva allvarligt. Lott hade också med hvitnade kinder lyssnat till hans tal. Då Erik slutligen af henne fordrade ett afgörande svar, räckte hon honom sina händer:

»»Erik,» sade hon djupt upprörd, »jag kan icke blifva din maka, dina ord göra mig olycklig, mina år, känslor, allt skilja oss åt. Jag är äldre än du, se der det största hindret; du är för ung, för att kunna blifva min make. Jag besvär dig, låt mig förblifva din syster, din bästa vän, men begär icke något mera; jag *kan* ej gifva dig det.»

»Veckor följde under en fortsatt kamp mellan Erik och Lott. Hvarje dag samma bön, samma qvalfulla skildringar af honom, och hvarje dag samma milda, men bestämda afslag från henne. Eriks yttre och inre menniska förhärjades af dessa stormiga och passionerade scener. Han kunde ej, han ville ej fatta att hon icke skulle kunna förmås att blifva hans. Han tyckte att hon slutligen måste gifva vika. Hon hade aldrig sagt att hon älskade en annan, och så länge hon det icke gjort, fanns ju alltid hopp för honom.

»Midsommaren nalkades. Stens och Erik voro bjudna till en slägting, som bodde i närheten af Trollhättan. Man reste från Motala ett par dagar före midsommarafton.

»Eriks känsla var nu uppdrifven till en sådan höjd, att han inom sig hvälfde tankarne på att antingen besegra Lott eller ock jaga en kula genom sitt hufvud.

»Dagen efter deras ankomst till slägtingarne, skref Erik till Lott på aftonen en lång epistel, ett troget återgifvande af hvad han tänkte och kände. Han sade henne att han icke skulle återvända till Motala, icke kunde bära bördan af lifvet, om hon fortfor med sin vägran att blifva hans. Han gaf henne betänketid till midsommaraftonen, då hans slutliga dom måste vara fäld.

»Dagen derpå träffade han icke Lott, hon hade rest bort med ena dottern i huset. Först sent på aftonen kom hon hem. Då hon råkade Erik, sade hon, utan att se på honom:

»»Har du lust att i morgon helt tidigt följa mig till Trollhättan. Det är icke längre än att vi kunna promenera dit och du bör vara nyfiken att se fallen.»

»Hvad rörde Erik dessa vattenfall. För honom var hennes sällskap allt; hvart vägen bar förblef likgiltigt.

»Midsommaraftonen grydde lugn och molnfri. Klockan hade ännu icke slagit sex, då Lott och Erik vandrade af. Det första ord, han uttalade, var frågan hvilket beslut hon fattat.

»»När vi komma fram till fallen, skall jag tala,» svarade Lott. Samtalsämnet under vägen vände sig omkring huru man på olika sätt kan älska.

»Då de stodo vid grinden som förer till spången, frågade hon huru han älskade henne?

»Svaret blef en af dessa glödande skildringar han så många gånger gifvit. Men hon afbröt honom, i det hon satte foten på berget, som omgifves af de båda fallen:

»»Erik,» sade hon, »beundra här Guds storhet och låt mig sedan visa dig hela litenheten af den känsla du målar med så mycken öfverdrift.»

»En tystnad följde.

»Båda beherrskades af det majestätiska skådespelet, ehuru det på dem gjorde helt olikartade intryck. Erik liknade sina känslor vid dessa vattenfall, hvilka glittra och krossa allt som vill hindra deras framfart. Lott åter tänkte på Allfadren och bad en bön till Honom; en bön om kraft och förmåga att kunna stilla stormen i ynglingens bröst.

»»Sätt dig der,» sade hon efter slutad bön, och pekade på bergshällen ett stycke högre upp än der hon sjelf befann sig, »och lofva att höra mig med lugn.»

»Erik lofvade det och Lott fortfor:

»»Det gifves en kärlek, Erik, som utgår från himlen och är befriad från all egoism. Det egna jaget, dess lycka och önskningar sätter den i sista rummet, den älskades frid och sällhet i första. Genom en sådan kärlek förädlas vi, vår sjelfviskhet försvinner och vi hafva blott ett mål, det att försöka undanröja allt som kan förorsaka den vi älska smärta, eller skapa lidande och plågor för denne. Vi önska ej att framför allt sjelfve komma i besittning af sällheten, i fall den kostar föremålet för vår ömhet någon uppoffring. Vi låta icke en vild passion ingifva oss tankar och beslut, som, om vi fullföljde dem, skulle hopa sorg och elände öfver den vi älska. En sådan kärlek, Erik, är stark och mäktig, den offrar och lider, den försakar och underkastar sig ödets vilja utan knot och beklagande. Att blifva så älskad, är den högsta lycka på jorden; men så älskar icke du mig.»

»Hon höll upp och Erik lutade ansigtet i händerna; han vågade icke se på henne. Han tänkte på huru ofta han hade upprört och skrämt henne, huru han genom hotelser och vilda utbrott sökt tvinga henne, och slutligen framstod hans sista bref. Erik erinrade sig huru Lott under denna oroliga tid blifvit förändrad, huru blek hennes kind, huru sorgsen och orolig hennes blick, huru smärtsamt tillslutna dessa läppar, som förr logo så glädtigt. Det var således han som förbittrat hennes lif, han som älskade henne så högt. Hvilken eländig egoist hade han icke varit, som för möjligheten att vinna sina önskningar uppoffrat hennes frid.

»Lott lemnade Erik god tid att öfvertänka allt detta, innan hon fortsatte. Hon gjorde derefter en kort teckning af de qval en god qvinna måste utstå, då hon ser sig hafva uppväckt en passion, hvilken i sin öfverdrift kan föra till alla möjliga ytterligheter. Hon beskref huru en sådan qvinna anklagar sig för att hafva framkallat ett dylikt ondt. Ju längre hon talade, desto högre blef samvetets ogillande röst inom Erik.

»När Lott slutat, reste hon sig upp och blef derigenom stående alldeles på kanten af klippan, som sluttade ned åt det vildt brusande tjuffallet.

»»För himlens skull, stå icke der!» utropade Erik och reste sig häftigt för att skynda till henne.

»»Stanna ett ögonblick, Erik, jag befaller det,» sade Lott med allvarlig och bestämd röst. »Mät nu de qval du låtit mig lida,» fortfor hon, »efter hvad du erfar vid föreställningen af att jag skall störta ner i vattenfallet. Det är blott sekunder du har att känna dem; jag har under veckor vaknat hvarje morgon med dina hotelser för mitt minne och hvarje afton lagt mig med samma fruktan att du skulle utföra dem. Så hafva månader flytt. Tänk om du skulle dömmas att i en så lång tid se mig stå här, hvarje minut fruktande att jag skulle sluta mitt lif på ett hemskt och vådligt sätt.»

»»Lott!» utropade Erik och störtade på knä, sträckande sina händer emot henne; »lemna denna plats och jag svär vid Gud och allt hvad heligt är att bära mitt öde och älska dig utan all sjelfviskhet.»

»Erik befann sig i detta ögonblick endast en armslängd från Lott.

»»Tack,» sade hon och lade sin hand i hans, »men i detsamma lossade mossan under hennes fötter, hon halkade och skulle ovilkorligen ha störtat i fallets vilda famn, om icke Erik med förtviflans styrka ryckt henne till sig och sålunda räddat henne.»

Nu tystnade Carl. Jag hackade tänderna af förfäran. Efter en lång paus återtog han:

»Lexan, som Lott och slumpen gifvit Erik, var svår, men lärorik. Erik kände, då han nu slöt Lott i sina armar, att han hade mycket att försona, mycket att afbedja och mycket att tacka den högste för. Hvad han sade kan vara sak samma. Han hade kommit till Trollhättan en pockande och passionerad egoist, han vände derifrån utan en enda tanke på egen lycka eller egna önskningar. Hans sjelfviskhet hade försvunnit i det ögonblick han ryckte Lott undan den fara hon var nära att uppslukas af.

»Ännu en kort tid dröjde Erik i Lotts närhet, för att visa henne att han lugnt och såsom en man bar sitt öde.

»Det är likväl icke så lätt att vid 21 år dagligen se den qvinna man afgudar och med leende läppar höra vissheten att hon aldrig skall besvara ens kärlek. Erik kände detta och lemnade derföre i slutet af Juli månad Motala, för att öfvervara sin systers bröllop, och den 1 September reste han öfver till England, för att der fortgå på den bana han bestämt sig för.

»Han hade varit der i tvänne år då han en dag erhöll ett bref från Lott. Brefvets innehåll var ungefär följande:

»»Min goda, afhållna Erik!

»Ännu har du icke besvarat min senaste moderliga epistel, men det oaktadt skrifver jag i dag, fullt förvissad om att du icke är stött på mig och att allt, som rörer mig, har intresse för dig. Jag fyller i dag tjugusju år, och i dag, Erik, skall min förlofning firas. Den man jag nu räcker min hand har sedan *tio år* egt min tro. Det är en liten familjehistoria fästad vid denna förbindelse, hvilken icke någon annan än min i grafven slumrande mor, jag och min blifvande make hitintills känt. Du skall nu få del af den och deraf förstå huru stort värde jag sätter på dig.

»Min morfar, som var tulltjensteman, hade i något svagt ögonblick råkat att förblanda sitt och kronans, så att han en vacker dag var på 10,000 rdr balance. Inventering och redovisning skulle ega rum och vid detta tillfälle måste ovilkorligen upptäckas att han lagt sig till tullkammarens penningar. Han och hans familj skulle höljas af vanära och fattigdom. Han sökte att få upp penningar; men omöjligt. I detta förtviflade ögonblick räddades han af min mors brorson, Arvid K., som just då uppbar sitt fädernearf, stort 12,000 rdr. Han gaf deraf åt sin fasters man 10,000 rdr att rädda sin heder. Sjelf reste han till Finland, för att gifta sig och öfvertaga ett förmånligt arrende af baron F–s egendom. Kort efter denna tilldragelse afled morfar och ålade sin hustru och dotter i sin sista stund, att de i framtiden skulle söka återgälda Arvid, eller hans barn, den skuld hvaruti den döende stod; men derjemte troget bevara hemligheten af huru denna skuld tillkommit och icke genom förtäljandet deraf sätta en fläck på den dödes heder.

»Några år derefter gifte min mor sig. Min far egde icke något mera än sitt boställe, så att de nygifta måste iakttaga stor sparsamhet.

»Jag hade uppnått tio år, då min mor får ett bref från sin brorson i Finland. Brefvet underrättade henne att han låg på sitt yttersta och var alldeles utblottad. Hans hustru hade redan gått före honom i grafven; men de lemnade efter sig en son, endast femton år, hvilken stod ensam i verlden. Nu anförtrodde han honom åt min mor och bad henne betala sonen hvad hennes far en gång blef honom skyldig. Han testamenterade henne alltså sitt barn.

»Min mor mottog testamentet. Utan att min far någonsin behöfde uppoffra något, drog hon försorg för gossen, gaf honom medel att fortsätta sin uppfostran och hade honom i hemmet under ferierna. Hon bestred utgifterna genom att göra åtskilliga inskränkningar i hvad som rörde henne sjelf och mig; hon väfde åt andra och kunde sägas arbeta för honom som en fattig mor för sitt barn. Alfred var också en ovanligt snäll gosse. Han och jag höllo af hvarandra såsom syskon. Denna känsla förändrades likväl då han blef äldre och vid tjuguett års ålder utgick från Carlberg såsom underlöjtnant vid flottan. Vänskapen förvandlades till kärlek, men en kärlek som hade föga hopp att kunna föra lycka med sig, då vi bägge voro fattiga och min far aldrig skulle gifva sin enda dotter åt någon annan än en välbergad man. Vid tjugutre års ålder begärde och erhöll Alfred tre års permission, tog af mig ett heligt löfte att tåligt vänta till dess han återkom, och gick derefter ut med ett kofferdifartyg, för att, såsom han sade, antingen dö eller återkomma som förmögen karl. I tio år skulle jag vänta och behålla hemligheten af vår förbindelse för mig. Var han icke efter den tidens förlopp tillbaka, egde jag min frihet.

»Min mor dog året derpå och medtog i grafven löftet att jag icke skulle svika min tro till Alfred. Ej en enda dag har jag glömt mitt löfte, utan så omsorgsfullt hållit det, att jag undvikit gifva någon man skuggan af en förhoppning. Detta har besparat mig obehaget att behöfva utdela någon korg, eller att komma i strid med min fars vilja, som bestämdt uttalat sig i fall jag fått ett rikt anbud. Du var den enda, emot hvilken jag icke iakttog den försigtighet jag eljest visat i mitt umgänge med männer. Måhända härrörde detta af två skäl: att jag var äldre än du och att din karakter väckte mitt intresse och ingaf mig förtroende. I denna stund ber jag dig förlåta alla de lidanden jag förorsakat dig. Glöm den Lott du älskat och ihågkom endast vännen, systern.

»Efter en frånvaro af tio år, under hvilken Alfred hvarken skrifvit eller varit i Sverige, utan oupphörligt plöjt oceanen, har han nu återkommit. Han var fullt förvissad om att jag förblifvit honom trogen och i dag skall min hand prydas af den ring han under långa år arbetat till, för att kunna sätta på mitt finger.

»Alfred är nu en förmögen man, som genom försakelser och ett outtröttligt sträfvande arbetat för den qvinna han älskat. Illa hade det varit, om denna qvinna svikit honom.

»Jag hoppas att du nu utan bitterhet tänker på vännen

Lott.»

»Ett år derefter ankom Erik till Sverige. Han mötte då en liten ljuf och älsklig tärna, hvars tjusande ansigte erinrade om henne, som han älskat och som han för alltid förlorat.»

Carl fattade min hand. Nu må du tro att mitt hjerta fick brådtom igen: det regerade så att det hotade att spränga bröstet, då Carl fortfor:

– Kan du, Maria, säga mig om den der unga flickan skulle vilja blifva Erik en ljuf ersättning för hvad han lidit. Han har möjligen misstagit sig, då han vid Trollhättan trodde sig i hennes ögon läsa att hon hade vänskap för honom? Svara mig ärligt, Maria, kan du hålla mig af hjertat kär?

– Ja, det kan jag, stammade din vän utan att våga lyfta sina ögon. Ångaren pep. Vi voro framme i Göteborg och nu afslutar jag också mitt bref.

Din lyckliga vän

Maria.

FEMTE BREFVET.

Min snälla Ninni!

Nu är man då ändtligen på sin bestämmelseort, det så mycket omtalade Strömstad.

Du inbillar dig kanske att här är ett förtjusande Eden fullt af vackra promenader, romantiskt vilda omgifningar och det omätliga hafvet utbredt för våra häpna blickar.

Ack, min vän, huru sviken blir man icke på alla dylika gyllene drömmar, då man befinner sig på platsen. Men vi skola icke tala derom nu utan längre fram. »Man skall iakttaga ordning och system i allt hvad man företager sig,» har fröken, vår lärarinna lärt oss.

Mitt sista bref slutade visst med att vi landade i Göteborg.

Det är en präktig stad, må du tro, mycket regelbundet byggd. Den har breda, vackra gator, palatslika hus och kanaler hvaruti dessa spegla sig. Så har den en staty af Gustaf II Adolf på torget framför börsen; en förtjusande promenad, som tillhör trädgårdsföreningen, och ett präktigt teaterhus. Göteborg är en stor stad, der man tycker att välmågan tittar fram genom hvarje fönster; och ett sådant lif och en sådan rörelse, som der är på gator och hamnar, finner man knappast i hufvudstaden. Jag tyckte att man riktigt kände sig glad till sinnes, då man promenerade der. I Stockholm påstås att göteborgarna äro stela och otillgängliga. Jag för min del fann dem glada och gästfria.

Vid vår ankomst var Johan oss till mötes nere vid stranden. Han förde oss till hotel Phoenix, der han beställt rum. Han såg strålande glad ut, alldeles som en segervinnare efter en slutad batalj. Jag kände mig högst förtretad öfver hans säkra min och förtroliga sätt. Det syntes ganska tydligt, att han snart ämnade fram med ett frieri, och det förargade mig, oaktadt den korg jag hade i beredskap åt honom.

Jag drömde hela natten om Lott, vattenfallen vid Trollhättan, Carl och Johan. Den senare, tyckte jag, stod oupphörligt emellan Carl och mig. Då jag vaknade var det afgjordt, att om Lott väntat på Alfred i tio år, ämnade jag vänta på Carl i tjugu, om så fordrades.

Mamma och jag hade just hunnit blifva klädda, då Johan inträdde, utstyrd i svart frack och hvit halsduk; en fullständig friartoilett. Jag tänkte på min dröm och suckade. Johan såg förlägen ut och min oro bjöd mig att lemna rummet; men då hejdade Johan mig med dessa ord:

– Maria, stanna; hvad jag har att säga din mor, önskar jag få uttala i din närvaro.

Det var tydligt nog, syntes mig. Jag önskade att Johan i frack och hvit halsduk hade varit der pepparn växer. Johan hostade, skrufvade på sig, rodnade och började derefter tala om ett gammalt tycke från hans första studentår. Jag fattade inom mig det vackra beslutet att framställa mitt afslag i så milda ordalag som möjligt.

– Jag hoppas, återtog han, att hvarken tant eller farbror misstycker min förbehållsamhet att icke förr ha omtalat den förbindelse jag ingått; men jag ville icke tala derom förr än allt var afgjordt. Nu anhåller jag på det hjertligaste att tant och Maria visa mig den vänskapen att i dag klockan tolf intaga en familjefrukost hos grosshandlar G–s, vid hvilket tillfälle min förlofning med hans dotter Constance kommer att eklateras.

Jag hoppade högt upp från stolen och slog samman händerna, utropande:

– Hvad är det du säger, skall *du* förlofva dig med mamsell G.?

– Ja, i dag kl. tolf; blef svaret. Jag slapp alltså gifva bort någon korg; en sak som smått förtretade min fåfänga, efter som jag alltsedan mitt trettonde år varit fullkomligt säker på att få gifva honom en dylik present.

Gick jag miste om ett frieri, så fick jag i stället roa mig så mycket mera. Med anledning af Johans förlofning stannade vi ett par dagar längre i Göteborg. Först voro vi på en storartad frukost, sedan på aftonen på en lysande bal. Jag dansade tre danser med Carl. Derefter följde utfärder och tillställningar, som voro allles utomordentligt roliga. Vid alla dessa var Carl min kavaljer.

Efter förlustelserna kom vår afresa, den skedde med ångfartyget Halland. Johan, hans fästmö och blifvande svärmor skulle äfven till Strömstad. Sjön var lugn och solen sken klar då vi lade ut från Göteborgs redd, och bort mellan Bohusläns klippor och skär förde oss ångaren.

Jag hade bestämdt blifvit mycket sorgsen under denna färd mellan kala berg, icke nog höga att vara storartade, men tillräckligt fula för att sätta en vid dåligt humör, om ej Carl varit vid min sida. Det var grått, ödsligt hvarthän man blickade.

På en holme vid ett af Götha elfs utlopp i Kattegat ligger Elfsborgs fästning; ett gammalt näste bestående af torn, skansar och vallar; märkvärdigt derför att det i fordna tider utgjorde ett trätofrö för Sverige och Danmark. Om jag varit Sverige eller Danmark skulle jag visst aldrig grälat om besittningen deraf. Hela fästet, sedt på afstånd, föreföll mig såsom en gråstensmassa, utan all byggnadsstil. Dylika tillhåll för kanoner och andra mordverktyg passa att ligga i denna skärgård, der ingenting mera än vattnet finns som smeker ögat eller fröjdar hjertat.

Alla dessa kala skär är likväl icke obebodda. Der och hvar ser man små fiskarkojor, inklämda emellan bergen, till skydd för stormen. Vid deras åsyn tänker man ovilkorligen på Emelie Carléns skildringar. Man vill då i hvarje obetydligt fiskläge se en plats, der denna snillrika författarinna uppehållit sig för att studera dessa stackars fiskares lif och vanor, på det hon sedan i någon romantisk teckning skulle kunna framställa dem för deras landsmän och väcka deltagande och sympathi för dem. Då jag vid det första fiskläget kom att tänka härpå, syntes bergen icke mera så fula, ett poetiskt skimmer omgaf dem.

Det första ställe der fartyget lade till, var Marstrand. Om denna badort har du och jag hört mycket talas; ty det var ju der som fröken R. brukade tillbringa ferierna. Belägen på en ö ligger staden vid foten af en klippa der Carlstens fästning är belägen. Fästningen dominerar staden och de deromkring liggande holmarna. Den är ganska stor och har en bister fysionomi, som förtäljer om en ålder af minst tre sekler, och en styrka som gör den till den starkaste i hela Sverige. Grafvarna äro sprängda i sjelfva klippan. Sedan lång tid har den varit förvaringsort för gröfre brottslingar. Jag begriper icke huru någon vill fara dit och bada. Skall man bo så der på en ö midt i hafvet, omgifven af bränningar och skär, bör man åtminstone hafva ett trefligare grannskap.

Jag sade åt Carl att det riktigt gladde mig att mamma icke valt Marstrand, för då hade jag bestämdt icke velat stanna. Carl menade att *om* jag höll någon riktigt kär och med honom bodde i Marstrand, skulle äfven denna plats hafva sina behag. Jag svarade icke. Ordet *om* lät något retsamt. Nog kunde han begagnat ett annat uttryck.

Ifrån Marstrand kommo vi till Lysekil. Om detta ställe har jag ingenting att säga, annat än att der var mycket fult; åtminstone kunde jag icke från ångbåtens akterdäck, hvarest jag stod, upptäcka annat än en samling af större eller mindre hus mellan nakna berg. Nog måste de som resa till dessa kuster insupa mycken luft och ständigt vistas på sjön, för att hafva någon valuta för sina penningar; ty icke få de tillfälle att på annat sätt njuta af sommarens behag, såvida de icke hafva gryningen till hjertats sommarhögtid inom sig.

Klockan half sex på aftonen voro vi i Strömstad, som onekligen af alla platser i denna skärgård, hvilka jag sett, har det »hyggligaste utseende», för att begagna Johans ord.

Det blef ett rysligt bestyrande med kappsäckar, nattsäckar, hattaskar och allt resetyg, innan man kom iland. Der mottogos vi af ett älskligt och behagligt fruntimmer, som presenterade sig såsom vår blifvande värdinna.

Vår boning är belägen på Regerings- eller såsom den också kallas Långa gatan. Den är vacker, ljus och solig, med utsigt åt öppna sjön och elfven. Här hvilade vi ut efter resans besvärligheter och inandades från våra fönster den friska och behagliga luft, som man så mycket talar om; men hvart man blickar, samma gråa, bistra berg med sina enformiga sluttningar. Jag glömde somlertid att utgjuta mig öfver dem; ty Carl såg så glad och belåten ut, att det gjorde mig godt.

Hvad skall jag vidare säga? Att här finnas två badhus; ett societetshus, en liten, med mycken möda gjord anläggning, kallad Laholmen; en trädplantering på det så kallade torget och en temligen lång allé utmed elfven. Dessa äro promenaderna. De omfatta, sammanlagda, icke en jordsträcka så stor som Carl XIII:s torg. Stadens omgifningar bestå af landsvägar, som gå utmed eller mellan dessa eviga berg. Utom staden, ett litet stycke, finnes ett ställe der denna enformighet blifvit afbruten genom några vackra löfdungar och der ett par boningshus äro uppförda. Detta ställe benämnes Myran och eges af en brorson till fru Emelie Carlén. Från Laholmen har man utsigt åt hafvet, hvilken gör denna plats mycket angenäm.

Nu tror du kanske efter min beskrifning att man har grymt tråkigt i Strömstad, att man vantrifves och längtar derifrån etc.; alldeles icke. Man finner sig utmärkt väl. Man går på soiréerna och har rätt roligt; man far ut och seglar och man känner sig rätt glad och fri; man rider, man åker, man gör lustfärder till Norge och tiden flyr helt hastigt. De sjukas bleka kinder blifva rosenfärgade eller åtminstone väderbitna, de matta ögonen lifvas. Ack, hvad förmå icke baden och luften på vestra kusten.

Jag, som är här endast för att roa mig, jag njuter af alla nöjen som erbjudas. För hvarje dag känner jag mig lyckligare, och lyckligare emedan jag i Carls ansigte läser att Lotts bild bleknat bort och att den lilla tärnan han mötte vid sin hemkomst från England blifvit honom allt kärare och kärare.

Slut nu. Vi skola på en konsert, den herr Behrens och fru Stenhammar gifva.

I höst, då vi åter komma till Widingesjö, blir du bjuden dit för att dansa på min förlofning. Mamma har sagt att om Carl och jag fortfarande hålla af hvarandra, så finnes det icke något hinder för vår förening. Jag blir alltså svägerska till min styfmor och till min egen far. – Så eget.

Helsa alla vänner och bekanta och tänk med oförändrad vänskap på din tillgifna

Maria.
